

Henryk Kowalewicz

Średniowieczne zabytki języka polskiego w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu

Zeszyty Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
Biblioteka 7/66, 50-68

1968

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Henryk K o w a l e w i c z

ŚREDNIOWIECZNE ZABYTKI JĘZYKA POLSKIEGO
W ZBIORACH BIBLIOTEKI UNIWERSYTECKIEJ W POZNANIU

II

Polskie glosy z rękopisów 1725, 1740

Zamieszczone tu glosy polskie z dwóch rękopisów stanowią kontynuację wydania polskich materiałów językowych zapisanych w średniowiecznych rękopisach i inkunabułach Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu. Część pierwsza, obejmująca glosy i zapiski polskie z trzech rękopisów, została opublikowana w nr 5 Zeszytów Naukowych UAM (Biblioteka 5, r.1965, s.69-164). Sposób wydania tekstów nie odbiega w niniejszym artykule od systemu przedstawionego w przedmowie do pierwszej części.

Polskie glosy niżej przytoczone popierają tezę wyrażoną w przedmowie do poprzedniego artykułu o tym, że "glosy przekładowe", mające stanowić doraźną pomoc podczas przekładania łacińskiego tekstu kazania na język polski, w sposób zasadniczy różnią się od glos "akademickich". Wyrazy polskie w kazaniach tylko wtedy zgadzają się gramaty-

cznie z odpowiadającymi im wyrazami łacińskimi, kiedy konstrukcja gramatyczna łaciny zgadza się w tym miejscu z tekstem polskim. Można to zilustrować wieloma przykładami, tu ograniczę się do dwóch:

Rkp.1725, fol.11: "... homo fragilis vincit fortem, humilis superbum, simplex astutum..." Nad "astutum" (acc. sg) glosa "chitrego" (gen.sg) niezgodna z łacińskim wyrazem, lecz zgodna z przekładem polskim całego zdania.

fol.56v: "...et inutiles terrenas curas..." Nad "terrenas" (acc.sg.) glosa polska "sveckich" (gen.sg.), zgodnie z konstrukcją polską.

Tak więc glosy polskie dostosowane są do polskiego przekładu, który zresztą przypuszczalnie nie został spisany, jednak musiał istnieć w świadomości wnoszącego glosy polskie. Glosator zatem nie tylko ułatwiał przełożenie wyrazów trudniejszych, ale podsuwał do pewnego stopnia sposób tłumaczenia.

W następnej części "Średniowiecznych zabytków języka polskiego" znajdują się glosy i zapiski z pozostałych rękopisów Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu.

R ę k o p i s 1725

Kodeks papierowy, o wymiarach 30,5 x 21,5 cm. Składa się ze 153 kart pofoliowanych ołówkiem w XX w. Cały rękopis został przepisany przez bliżej nieznanego brata Marcina, w 1413 r. Pochodzenie rękopisu nie jest wiadome z powodu braku zapisek proveniencyjnych, domyślać się jednak można, że powstał w jednym z klasztorów (określenie: *f r a t e r Martinus*) wielkopolskich. Oprawa jest współczesna rękopisowi: deski obciągnięte skórą, bez żadnych ozdób, po klauzurach pozostały jedynie ślady w postaci dziur na okładce.

Zawartość kodeksu jest następująca:

(wyklejka I:) próby pióra i krótkie zapiski teologiczne z XV w.

1. Johannes de Bohemia, Sermones super evangelia dominicalia.

fol. 1 (inc.) *Ve michi, quia tacui. Hec verba locutus est Ysaias... Omnis namque homo tenetur...*

fol. 86 (expl.) *...Et summum desideratum bonum. Ad quod nos perducatur dominus noster.*

Expliciunt Sermones editi per reuerendum magistrum Johannem heremitam de Behemia super ewangelia dominicalia per circulum anni et sunt finiti feria quinta in vigilia sancti Michaelis ab anno Domini MCCCCXIII^o per fratrem Martinum (dalej starannie wykreślono 13 wyrazów).

2. Dieta Salutis.

fol. 86 (inc.) *Hora est iam nobis de sompno surgere. In hiis verbis monet nos...*

fol.144(expl.)...vitam merebit eternam. Ipso prestante
qui. Finito libro sit laus et gloria Christo. Dieta
salutis.

3. S. Augustinus, Manuale.

fol.144v(inc.) Quoniam in medio langoris positi sumus...

fol.150(expl.)...pocius contemplacione quam terrestrium
occupacione.

Explicit libellus sancti Augustini dictus Manuale. Deo
gracias.

fol.153: Niedokończone exemplum o szlachcicu okrut-
nym dla kmieci: Fuit quidam nobilis valde crudelis su-
per suos kmethones...

fol.154v: wiersze mnemotechniczne: Am si preponas...,
trzy krótkie wypisy z ojców kościoła oraz dwa exempla.

Glosy polskie występują w stosunkowo niewielkiej ilości,
jeśli weźmiemy pod uwagę znaczną objętość tekstu łacińskiego.
Zostały zapisane częściowo na marginesach, niekiedy nad tekstem
łacińskim. Ponieważ tekst jest dwuszpaltowy, przy określaniu
miejsca, w którym się znajduje polska glosa, zastosowałem skrót:

lg	-	lewa szpalta,	część	górna
ld	-	"	"	dolna
pg	-	prawa	"	górna
pd	-	"	"	dolna
g.marg.	-	górnny margines		
d.marg.	-	dolny "		

Glosy zapisane na marginesach bocznych umieściłem nad
odpowiednim wyrazem w tekście łacińskim.

S e r m o n e s
i.e.otplata

- f. 5 lg 8 Primo dico, quod Christus vocat (9) peccatores ad penitencie remedium
odplata
- f. 6 g.marg. prziblizayaczysza
przyblizajacy się
- pd 4 et in peccatis tuis prebuisti michi laborem
zadalisczemy
- f.6v pg 4 Omnis namque homo ignoranciam (5) ad distribuendum habet
zadaliscie mi
- gluposz
gluposc
- f. 7 ld 17 qui sic Christum impossibile (16) dicit precepisse
niepodobne
- nepodobne
- f.8v ld 12 in hu(11)ius signum dominus dicitur docuisse in loco (10) campestri. Luce VI.
na miejscu polowym
- namyecz polowim
- f. 9 pg 8 Quidquid precipitur (9) in sola caritate radicatur
mnoży się
- mnożisza
- f.9v g.marg. discipulis suis ait, diuisero eos ieiunos laczne in domum suam, deficient stana in via
laczne, stana
- maskaya zostalo
- f.10 g.marg. quia ecce iam triduo sustinent i.e.exspectant me, nec habent, quod manducarent...
zebrali
- Et sustulerunt, quod superauerat
zebrali
- pg 11 dominus elecit (12) Adam de Paradiso
sdrzuczila szą
- (11) pomczy
- f.10v lg 10 Primo in hoc, quod non statim punit
pom(s)ci
- vkauieszą
- lg 17 Magna in hoc relucet domini misericordia
ukazuje się
- ssylney
- ld 20 quia non statim pu(19)niuntur, eo liuidius peccant
silniej

f.11	lg 13	quod virtutes extinctas resusci(14)tat	pobudza
	lg 19	Per (20) anulum fides	pir(s)cieniec
	ld 3	homo fragilis (2) vincit fortem, humilis superbum, sim(1)plex astutum	chytrego
	pg 15	Ecce Fe(16)trus in fide ^{vstalony} ob idissimus, in caritate fer(17)uentissimus	ustalony, goracy
	pd 22	Tercio Deus miseretur (21) iustis in eo, quod eos in bono confortat	ćwirdzi
	pd 19	in bono confortando et quem ^{twardy} vult(18) indurat	tward(z)i
f.11v	pg 3	hor(4)ror, tenebre, tristitia, mors, de(5)sp(er)atio et blasphemia	rozpaczenie
f.14	pd 20	deuastatum est genus humanum	rozwojewano
f.14v	pd 3	tanto eius fletus est vbe(2)rrior	żyzny
		^{ziszny}	
f.22	pg 18	Ideo in sanacione huius ydro(19)pici sequitur sanacio huius mundi	opuchly
		^{opatza}	
f.26v	ld 4	quod (3) dominus Deus videt IIII ^{or} genera hominum, (2) videt namque tribulatos, ut	patrza, smęllive
		^{smatlive}	
		eripi(1)at, deuotos in oracione, ut exau(lg 1) diat penitentes, videt ut parcat, (2)	wysluchał, odpuscil
		^{visluchał}	
		nakonaigcze	maczil
		perseuerantes in peccatis videt ut pu(3)niat	nakonajace, męczył
		^{maczil}	
pg 6		vidi afflictionem (7) populi mei, qui est in Egypto et gemitum (8) eorum audiui	unędzenie, placz
		^{vpadzene}	

f.27v lg 16	Nam Gomora interpretatur (17) cecitas	slepota
	tajemnych	tajemnych
pd 4	Tercio oculorum iudiciorum Dei equitatem (3) ut timeamus	
f.28 pg 2	Secundo (3) debemus cognoscere beneficiorum Dei va(4)rietatem	rozmaïtność
	rosmaythnoszcz	
pd 17	Tercio dico, quod de(16)bemus cognoscere oculorum iu(15)diciorum Dei equitatem	sprawidlnie
	spre wildne	
f.29 pg 11	cum serui essetis peccati, liberi fuistis (12) iusticie	dobrowolni
f.29v g.marg.	<u>dzela panu memu</u>	dzela panu memu
f.32 pg 14	quia vincit in quibusdam semi(15)plene, in quibusdam vero plene	niedokonale, dokonale
	dokonale	
f.32v ld 18	Induite vos armata fideii	harnaszem
f.33v lg 6	Nam omnes morimur et sicut (7) aqua dilabimur	rozlcjemy się, rozplyniemy się
	rozleyemi są rosplinemi są	
f.36 pd 11	Sedet in insidiis cum diuitibus in oculis,(10) ut interficiat innocentem	na zalodze
	nazalodze	
f.36v lg 4	Quos suo terrore subiugare non poterit, (5) subiugabit auaricia. Item deci(6)piet	przyprzedzić, przemyci
	przipódzicz	
f.46 pg 1	videre Deum (2) esse cum Deo, habere Deum, qui est summum (3) bonum, summa felicitas,	
	fideles per falsa miracula	
	infinita io(4)cunditas, vera libertas, perfecta caritas, (5) eterna securitas	pewne wy(z)wolenie, dokonala miłość, wieczna przezpieczność
	pewne violenye doconala myloscz wyeczna przezpyecznoscz	

- f.48 pg 3 latrunculi i.e.zolneze
Quod latrunculi egressi (4) sunt de Syria
żołnierze
- pg 17 Animaduertite (18) et videte, quoniam occasiones querat (19) aduersum me
przyczyny szuka
- f.49 pg 2 wigariter trād
Primo sicut lepra (3) est morbus contagiosus inficiens alios
traąd
- f.49v lg 15 obfitosc
Et habundancia enim cordis (16) obloquitur
obfitość
- f.50v g.marg. Ascende(n)te wstapyvsszy Jhesu in nauiculam secuti sunt eum discipuli eius. Et ecce
wstapiwszy
motus poruszene magnus factus est in mari, ita ut nauicula operiretur bilaprzikrita
poruszenie,była przykryta
fluctibus welnami
wełnami
- lg 15 At ipsi ligauerunt funibus manus (16) eius sicque traxerunt, quod eius eciam (17)
servaly
vene rumpebantur. Et totum sanctum (18) corpus eius sic fuit distentum, quod os(19)sa
rozcągnono yrospąto
eius potuissent particulatim dinumerari
rozciągnono i rozpięto
- f.51 g.marg. Si quis vult venire post me, abneget otrzczysszą etc.
odrzczy się
neustalo
nie ustało
- pg 15 Vt ergo homo in penitencia (16) non deficiat
wybadano
- f.53v lg 15 Omne tempus nobis ad (14) penitenciam concessum diligenter a nobis (13) exquiretur
aby nevmeczala
non euacuetur in no(1)bis passio domini
aby nie umiecala
- pd 2 zizania costrewa albo kacal
kostrewa albo kacal
- f.55v pg 3 Si vero zizaniam seminat

vsitek
pd 5 Et illud at(4)tulit fructum centuplum, quia (3) operatus est salutem omnium nostrum
użytek, sędnał

f.56 pd 6 Neque enim castitas multum (5) est sine bono opere
i.e.cistota
czystota

f.56v lg 7 et invtiles terre(8)nas curas
sveckich
świeckich

ld 22 et (21) illi afferunt fructum, alii trece(20)simum ut coniugati, alii sexage(19)simum
seszsetni
szesć(ó)setny

ut vidue

pg 14 vi(15)dete, ne aliqua radix amaritu(16)dinis pululet in vobis
zatay
zatai

pd 20 tunc caro non aliud (19) nisi fetida putredo et turpis sa(18)nies, saturies vermibus
pocarma
pokarma

f.57 lg 9 Semina semen tuum mane et ve(10)spere non cesset manus tua
abi neprestana
aby nieprzestana

lg 18 non debemus (19) loqui vana et risus exercere invti(20)les
nyeusitecznich
nieużytecznych

ld 1 Venientes autem vel cum expensis
otplata
odpłata

f.58v pd 16 ita ut naute (15) iam desperarent de salute
rospaczone
rozpaczone

f.59 pg 2 A(3)lio tempore qui ieiunat, accipiat in(4)dulgenciam
otpuszczenie
odpuszczenie

f.65v ld 3 sed futu(2)ram inquirimus
przysle
przysle

f.66 ld 14 Secundum multitudinem dolo(13)rum meorum in corde meo consola(14)t, le(tare) a(nima)
vceseny weselila dusa
ucieszeni, weselila dusza

mo(ya)
m(ea)
mo(ja)

pg 2	erat spes eterne retributionis	otplati	odpłaty
pd 17	Qui (16) corporali ieiunio vitia comprimis,(15) mentem eleuas, virtutem larguis (14)	otplati et premia	odpłaty
f.66v ld 2	dabo vobis panem (1) artum	czasny	czasny
f.67 lg 3	et docens de(4)lectat vt flectent	lubowal vmaczył	lubował, umęczył
lg 6	Nam per delectacionem bona (7) anima saciatur	roscoos verbi Dei siczy	rozkosz, syci
lg 12	Sed hoc (13) corde non percipiunt	neprzimu	nie przyemu(ją)
ld 8	et cum tali mala intencione (7) ad ministeria accessit	vmysl	umysł
f.67v ld 15	dominus vero noster Jhesus Christus tamquam pius (14) et misericors dominus	lask ymilosciuy	łask i miłościwy
f.68 lg 7	Primum vite irre(8)prehensibilitas	carnoscz syvoto	karność żywotą
pd 22	Quartum est mansuetudo, Christus (21)enim ad omnia mansuetus fuit	smerny	śmierny
f.68v lg 8	Sextum est prvdencia	rostropnoscz	roztropność
f.69 pg 18	Vana locuti sunt,(19) vnus quisque ad proximum suum	darempne	darempne
f.69v lg 19	Non ergo (20) auditor obliuiosus, sed factor operis	popelnik	popelnik
f.70v lg 2	ut de(3)struas inimicum et vitorem	pomscicela	pomściciela

lg 9	quoniam angelus (10) locutus est cum eo et dissesio erat (11) in turba	rstwane
f.75	lg 7 In(8)fer digitum tuum et vide loca (9) clauorum sczagni	ściagni
f.75v	pd 10 Primum (9) est rectitudo propositi, secundum so(8)lertia pascendi, tertium p ^o stosciz vmislu madroszcz smalosciz przeciwiwna milosciz strzezwna auda(7)cia resistendi, quartum diligen(6)cia custodiendi	prostosciz umyslu, mądroszciz śmialcosciz przeciwiwnia, miłosciz strzezwnia
f.76	pg 2 Secundo (3) ad bonum pastorem requiritur soler(4)cia pascendi madroszcz	mądroszciz
f.76v	lg 1 ad bonum pastorem requiritur, quod habeat (2) audaciam resistendi slusa	ślusza
f.80	lg 17 fi(18)des non habet meritum, cui ratio huma(19)na prebet experimentum dowedzial	dowiedzial
f.81	pg 22 Cum ergo salutem eternam petimus, tunc (23) in nomen eius oramus osdrowe	o zdrowie
f.83v	ld 7 Incomputabilis diuinitas vna (6) substantia indiuisa Nyeroszlaczona (po) bosthowcz	nierozlaczona bostwosciz
pd 11	Ipsa spiritus sanctus (10) postulat de nouis gemitibus (9) inennarrabilibus nevimowne	niewymowne
f.84	lg 15 Eciam nubes prestat (16) refrigerium contra solis estum ochlodze	ochłodzie
f.106v	lg 2 fonte, de quo procedit quadriformis exu(3)berancia opfitosciz	obfitosciz
f.112	ld 13 Quarto, ut de peccatis (14) nostris magis deuocius doleamus zanase	za nasze
pg 4	quia paciencia vincit omnia paciencia cirpliwosciz	cirpliwościz

- f.113v lg 22 Hanc mulierem evangelista ponit nobis in exemplum (23) et consolatur nos, ut per eam
nerospaczal
non desperemus
nie rozpaczal
- f.116 pg 12 pec(13)cantem corrigere, nescientem docere
nevedancego
niewiedzącego
- f.118v pg 14 Verba sunt Luce ewangeliste; in quibus ponit (15) et enarrat gesta domini
vyrzeka
wyrzeka
- f.120 pd 14 Et (13) per hoc confunditur superbia hominum
sromoczyc
sromocić
- f.120v lg 3 Modo attendamus (4) nostram instabilitatem, sumus advene (5) et peregrini in hoc
nevstawcznoscz
nieustawiczność
czudzesniczy
cudzieńnicy
- mundo sicut et dominus noster fuit
- lg 9 Advene enim et peregrini (10) dimittunt patriam
czudzesnieczy
- ld 4 Nam ista duo tamquam pugiles decertant
boyazym
boj(uj)ą(c)ym (?)
- f.121 lg 23 Secundo dicitur spiritus sanctus, quia sanctifi(24)cat penitentes
posswacza
poświęca
- f.126v ld 3 qui se(2)ipsum dedit infirmis in remedium
lecarstho
lekarst(w)o
- f.127v pd 3 Tercio inimicis nostris necessaria ministrando opus.(2) Si inimicus tuus
potrzeby nasz
potrzeby nasz(e)
- lasczen
lasczen
łasczen
- d.marg. si occisorem vnigeniti sui in sua familia comorniky sustineret
komorniki
- d.marg. date et dabitur vobis. Mensuram bonam et confertam, id est plenam et coagitatam,
id est natloczong et super effluentem zwyschowana dabunt
natloczoną, zwirzchowana

f.128 pg 22 Qui vult... (23)...videre dies bonos in anima sua, ille (24) cohereat lingwam suam a malo

vsmerycz

f.129v lg 23 tunc saturant omnia (24) provide

przespiecznie

f.130 ld 16 Nam ista faciunt eum Deū dilectum et amābilem

lubego, miłościwego

f.132 pg 3 quia locus con(4)secratus et benedictus aprior est ad orandum (5) quam alter

podobniejsze

f.135 ld 18 ab (17) omni opere vicioso abstinere, diuina (16) frequentare

do bożej służby chodzić

f.140v ld 9 ut simus cauti et circumspecti

roztropni, opatrni

f.142 pg 11 Auaricia (12) et ydolorum seruitus

bałwańska służba

pg 15 O radix (16) omnis malicie auaricia, seruitus ydolatri(17)e, mater vsure

lichwy

pg 20 quia omnis (21) fornicator immundus non habet partem in regno (22) Dei

paskudny

f.150v lg 5 Dominus prescius persecucionem (6) apostolorum benigne premonuit eos

ostrzeżi

lg 26 Hoc certe non fecerunt (27) sancti apostoli...(28)...ideo adepti sunt eternum

dostapili

bonum. Secundo columba (29) est fructuosa

plodna, użyteczna

pg 18 et non audiunt, sed dissimulant audire

odwłoczą

"Notula de quodam martyre"

f.153v pd 19	Alter iudex nomine Dius cunam ferream (18) <u>kolepka</u> succensam cum oleo, resina (17)	kolebkę
	<u>ziwiczą</u> et pice <u>smola</u>	żywicą, smołą
pd 11	Tercius Julianus et magicis artibus ascri(10)bes incantatori II aspides <u>smyye</u> , (9)	źmię
	duas vipperas <u>wrzeczennycze</u> , (8) duos colubres	wrzeciennice
	<u>smoky</u> <u>wasze</u>	smoki wasze
	czarnokszansniki	czarnoksiężniki

R ę k o p i s 1740

Kodeks papierowy, formatu 4°. Obejmuje 151 kart foliowanych ołówkiem. Napisany został jedną ręką, cechy graficzne pisma wskazują na drugą połowę XV wieku. Nie jest znany pisarz kodeksu, rękopis nie zawiera też żadnych zapisów proweniencyjnych. Oprawa w tekturę i papier, z płóciennym grzbietem, pochodzi z XIX wieku. Rękopis jest dość dobrze zachowany, brak jednak kart na początku i końcu.

Na treść składają się kazania, wśród nich występują dwa o polskich świętych:

1. De s.Stanislao.

fol.28 (inc.) Dignus est operarius mercede sua, Luce XV.

Ista uerba congrue possunt exponi de sancto Stanislao...

fol.31 (expl.) ...ut a miseriis inferni liberemur et ad celestia gaudia perducamur Amen.

2. De s.Hedwigi.

fol.35v (inc.) Simile est regnum celorum thesauro abscondito in agro, quem cum homo invenit etc. Mr.XIII.

Ad prvdentes homines hoc spectat, ut respiciant...

fol.38v(expl.) ...eterne hereditatis retribucionem. Ad quam etc.

W tekście znajdują się polskie glosy wewnątrzwierszowe i kilka marginalnych. Glosy wewnątrzwierszowe poprzedzone są zwykle skróttem oznaczającym wyrazy: id est; niewątpliwie zostały wraz z tekstem łacińskim przepisane z rękopi-

su wcześniejszego. Rękopis zawiera również glosy niemieckie, marginalne i rzadziej interlinearne. Glosy niemieckie zostały jednak wniesione inną, późniejszą ręką, w końcu XV wieku. Przymuszcza się, że rękopis, pierwotnie przeznaczony do wygłaszania kazań w języku polskim, w końcu wieku XV był używany przez głoszącego kazania do ludności niemieckiej.

S e r m o n e s

De s.Hedwigi.

- f.36 w. 3 ubi decor nunquam putrescit,(4) i.e. nezzine, ubi amor nunquam tepescit,(5) i.e. neprz tane, ubi via terminum nescit, (6) ubi nil deest, sed omne bonum adest, nil (7) intra, quod fastidiatur, i.e. merzono
- f.36v w. 3 hunc (4) realiter, i.e. stateczne, ut possimus, cogno(5)scamus
- De Presentacione s.Marie. ^m
- f.60v w.17 Confidite in me, quia ego (18) sum (meycze we mie dba)
- w.20 In quibus (21) verbis tria intelliguntur de beata virgine benign(22)na, i.e. dostoynosczi
- w.24 Secundo exprimit sue cognitionis magnificenciam,(25)i.e. welebnosczi
- w.29 ipsa est mater misericordie et venie, scilicet peccatorum (f.61 w.1) imperatrix
- vprossiczelka
- f.61 w. 7 quia salus (8) est peccatorum, refrigerium ochlodzene mise(9)rorum, adiutrix lapsorum, reductrix naworo(10)eziczelka desperatorum
- f.61v w. 6 tu (7) leticia wessele Jerusalem, id est penitencium, tu hono(8)rificencia, i.e. vczessiczelka populi tui
- w.17 Sic figurata est nobis per columpnam (18) nubis oblok
- w.19 que columpna erat eis in (20) die refrigerium ochlodzene
- De s.Katherina.
- f.70 w. 9 quod esset tam sapiens, i.e. vczony et for(10)mosus et prvdens

De s.Andrea.

f. 72 w.24 Deus enim in mari (25) huius mundi vocat homines diuersis respectibus,(26) i.e.

przycinami

przyczynami

f. 74 w.19 et sic seipsum ex(20)inanit, i.e. vnizil, formam serui accipiens

uniżył

De s.Stephano Prothomartyre.

f.101 w.21 Vi(22)dentes autem, quod non potuerunt resistere eius sapientie, (23) dissecabantur

rzazalisa gnewy in cordibus (24) suis

żarzały się gniewy

De Circumcisione Domini.

f.112 w. 7 sextus peccati detestatio, i.e. mersonoscz sep(8)timus in futurum caucio, i.e. warowane

mierzoność, warowanie

De Epiphania Domini.

f.118v w.20 Balthasar (21) et Melchior, qui erant viciniore sibi, i.e. gra(22)niczniczi

granicznicy

De Purificatione s.Marie.

f.124v w.17 sortilegia (i.e.wroszene) abicere et veram fidem (18) tenere

wrozenie

In Vigilia Assumpcionis Marie.

f.141 w.24 In signum, quod mulieres comuniter (25) sunt habiliores stateczneyse

stateczniejszyse

f.141v w. 9 Ideo bone et sancte mulieres et (10) exemplares debent honorari, sed male

et adul(11)tere non, i.e. nemecz wezczi

nie mieć we czci

f.142v w.28 et sic exponitur mnogim (29) waczei, albo y owssem

mnogim więcej albo i owszem

De Assumpcionis Marie.

f.145v w. 2 Quarto laborant podsa(3)bycze

pod zabicie

w. 7 Et sicut laborant (8) podsabicze

pod zabicie